

Klasa: UP/I 430-01/2011-00/003
Urbroj: 580-09-2/80-2012-010
Zagreb, 1. prosinca 2011.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članka 7. Zakona o državnim potporama («Narodne novine», broj: 140/05 i 49/11), te članka 46. stavka 5. Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj: 47/09), u postupku za naknadno odobrenje državne potpore Petrokemiji d.d., tvornica gnojiva, sa sjedištem u Kutini, Aleja Vukovar 4, na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća te članovi Vijeća Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur. i dr.sc. Mirna Pavletić Župić, sa 91. sjednice, održane 1. prosinca 2011. donosi sljedeće:

RJEŠENJE

Obustavlja se postupak naknadnog odobrenja državne potpore poduzetniku Petrokemija d.d. – Tvornica gnojiva, sa sjedištem u Kutini, Aleja Vukovar 4, jer ne postoje pravne pretpostavke za daljnje vođenje postupka.

Obrazloženje

I. Pokretanje i tijek postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je dana 19. srpnja 2010. od Europske udruge proizvođača umjetnih gnojiva (dalje: Udruga), sa sjedištem u Bruxellesu (Belgija), 4 Avenue E. Van Nieuwenhuyse, podnesak sa pripadajućom dokumentacijom, iz koje proizlazi da bi se poduzetnik Petrokemija d.d., tvornica gnojiva sa sjedištem u Kutini, Aleja Vukovar 4 (dalje: Petrokemija d.d.) mogao smatrati korisnikom nezakonite državne potpore, koja se odnosi na razliku između tržišne cijene plina i cijene koju je u razdoblju od 2008. do 2010. plaćao poduzetnik Petrokemija d.d.

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je utvrdilo da se podnesak Udruge smatra inicijativom (predstavkom) za pokretanje postupka, te da će Agencija, sukladno odredbi članka 42. stavka 2. Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj: 47/09, dalje: ZUP), čiju primjenu određuje članak 7. Zakon o državnim potporama («Narodne novine», broj: 140/05 i 49/11, dalje: ZDP), te sukladno članku 14. stavku 2. ZDP-a, po službenoj dužnosti pokrenuti postupak naknadnog odobrenja državne potpore sadržane u cijeni plina, nižoj od tržišne, naplaćenju Petrokemiji d.d.

Udruga djeluje kao predstavnik proizvođača umjetnih gnojiva u Europskoj uniji, a jedna od njenih aktivnosti je zaštita proizvođača umjetnih gnojiva od nelojalne konkurencije.

Iz inicijative (predstavke) Udruge u bitnome proizlazi da su u prijašnjim godinama u Europskoj uniji poduzete antidampinške mjere u odnosu na niske izvozne cijene pojedinih proizvoda od Petrokemije d.d. Antidampinške mjere okončane su u ožujku 2008., međutim, Udruga smatra da Vlada Republike Hrvatske (dalje: RH) i dalje omogućava poduzetniku Petrokemija d.d. nabavu plina za proizvodnju umjetnih gnojiva po cijeni nižoj od tržišne, što ima značajni utjecaj na proizvođače umjetnih gnojiva u Europskoj uniji, a naročito u 2008. i 2009. kada je cijena uree značajno pala i kada su proizvođačima umjetnih gnojiva značajno smanjene profitne marže.

Udruga navodi da je u 2008. cijena plina za velike potrošače, kao što je Petrokemija d.d., iznosila 1.320 kn/1.000m³, što je ekvivalent USD 8,45/MMBtu temeljem prosječnog tečaja kune od 4,94kn/USD i energetske vrijednosti od 31,59 MMBtu/1.000m³, sukladno izvješću nacionalnog regulatora plina, odnosno Hrvatske energetske regulatorne agencije (dalje: HERA). U inicijativi (predstavci) se navodi da je Petrokemija d.d. dobila posebnu pogodnost, čime joj je odobrena kupnja prirodnog plina s popustom u iznosu od 38 posto, počevši od siječnja 2008. Dodavanjem naknade koja se odnosi na distribuciju plina, konačna cijena iznosila je USD 5,39/MMBtu. Popust se prvenstveno odnosio na 2008. koja se navodi kao prva godina iz trogodišnjeg ugovora o opskrbi plinom od poduzetnika INA - INDUSTRIJA NAFTE d.d. (dalje: INA). Međutim, predviđeno je da se daljnji popusti mogu odobriti i u kasnijim godinama, posebno ako dođe do daljnjeg smanjenja cijena mineralnih gnojiva. Udruga navodi da je navedena cijena niža od prethodne procjene Udruge od USD 6,40/MMBtu iz travnja 2009., a koja je izračunata temeljem dostupnih informacija u to vrijeme. U pravitku inicijative (predstavke), između ostalog, dostavljena je i Uredba Vijeća Europske komisije, broj: 240/2008 od 17. ožujka 2008., «Prestanak antidampinške carine na uvoz uree podrijetlom iz Bjelorusije, Hrvatske, Libije i Ukrajine, nakon revidiranja isteka u skladu s člankom 11(2) Uredbe (EZ) broj 384/96».

Iz navedene inicijative (predstavke) i dostavljene dokumentacije nije bilo moguće utvrditi je li u razlici između tržišne cijene plina i cijene koju je u razdoblju od 2008. do 2010. plaćao poduzetnik Petrokemija d.d. sadržana nezakonita državna potpora sukladno članku 14. stavku 1. ZDP-a, koji propisuje da su državne potpore dodijeljene bez odobrenja Agencije iz članka 13. ZDP-a nezakonite, te da Agencija u tim slučajevima nalaže povrat iznosa iskorištene državne potpore uvećan za iznos osnovne referentne stope, koja se određuje i objavljuje na temelju pravila o državnim potporama, uvećane za 100 baznih bodova, počevši od dana početka korištenja državne potpore.

Stoga je Agencija zahtjevom od 30. srpnja 2010. i požurnicom od 6. rujna 2010., zatražila od Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (dalje: Ministarstvo) očitovanje i dokumentaciju kako bi se utvrdilo je li poduzetnik Petrokemija d.d. korisnik nezakonitih državnih potpora. Ministarstvo se, nakon ponovljenih zahtjeva za prolongacijom roka dostave traženih podataka od 8. rujna 2010. i 7. listopada 2010., očitovalo dopisom od 11. studenog, dostavljenim Agenciji 16. studenog 2010. Međutim, uvidom u dostavljene podatke i dokumentaciju, Agencija je utvrdila da nisu dostavljeni svi zatraženi podaci te je dopisom od 10. prosinca 2010. i požurnicom od 27. siječnja 2011. zatražila od Ministarstva dopunu očitovanja. Ministarstvo se očitovalo dopisom od 18. ožujka 2011., dostavljenim Agenciji 25. ožujka 2011.

Također, o utvrđenim činjenicama obaviješteno je Vijeće koje je na sjednici, održanoj 19. svibnja 2011. odlučilo da se u konkretnom predmetu od HERA zatraže podaci o tržišnoj

cijeni plina u RH i da se od Petrokemije d.d. zatraže računi kojima dokazuje svoje navode o cijeni po kojoj je plin isporučivan.

Temeljem odluke Vijeća, Agencija je dopisom od 13. lipnja 2011. zatražila od Petrokemije d.d. dostavu preslike računa za kupnju plina po tromjesečjima za 2008., 2009. i I-VI 2010. Petrokemija d.d. je 30. lipnja 2011. dostavila preslike računa i to posebno za nabavnu cijenu plina i za troškove transporta, navodeći da je cijena utvrđivana tromjesečno, sukladno formuli vezanoj na prosječne cijene tri vrste lož ulja na Mediteranu u prethodnih devet mjeseci te ostalim komercijalnim uvjetima iz Ugovora o opskrbi plinom između INE i Petrokemije d.d.

Također, temeljem odluke Vijeća, Agencija je dopisom od 13. lipnja 2011. zatražila od HERA podatke o tržišnim cijenama plina za svako tromjesečje u RH za 2008., 2009. i 2010. za povlaštene potrošače i za tarifne kupce, sa zasebno iskazanim troškovima transporta plina te cijene plina iz domaćih izvora i cijene plina iz uvoza. HERA je tražene podatke dostavila 12. srpnja 2011.

U odgovoru, HERA je navela da su cijene plina za krajnje kupce u distribucijskom sustavu, i to za kategoriju poduzetništvo, do kraja 2008., te za kategoriju kućanstvo, bile određene prema odlukama Vlade RH i na temelju tarifnih sustava, te zato nisu navedene u dostavljenim podacima.

U svrhu provedbe postupka, također je izvršen uvid u rješenje Agencije doneseno u predmetu ocjene dopuštenosti koncentracije poduzetnika MOL Hungarian Oil and Gas Plc. (dalje: MOL), sa sjedištem u Budimpešti H1117, (Mađarska), Oktober huszonharmadika u. 18 i poduzetnika INA, sa sjedištem u Zagrebu, V. Holjevcica, od 9. prosinca 2009, klasa: UP/I 030-02/2009-02/05, urbroj: 580-02-09-7-76.

II. Primijenjeni propisi

U ovom postupku Agencija je primijenila ZDP i Uredbu o državnim potporama («Narodne novine», broj: 50/06).

Također, sukladno članku 7. ZDP-a, Agencija je u postupku primijenila ZUP.

Uz primjenu navedenih propisa, Agencija je izvršila uvid u Zakon o tržištu plina («Narodne novine», broj: 68/01), Zakon o tržištu plina («Narodne novine», broj: 68/01, 40/07, 152/08, 83/09, 91/11 i 114/11), Tarifni sustav za transport prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki («Narodne novine», broj: 32/06 i 3/07), Odluku o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2008. godinu («Narodne novine», broj: 14/08), Odluku o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009. godinu («Narodne novine», broj: 154/08), Odluku o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009. godinu («Narodne novine», broj: 103/09), Zakon o energiji («Narodne novine», broj: 68/01, 177/04, 76/07, 152/08 i 127/10), Zakon o regulaciji energetske djelatnosti («Narodne novine», broj: 177/04 i 76/07) i Uredbu o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom («Narodne novine», broj: 112/08, 92/09 i 153/09), Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva («Narodne novine», broj: 29/02 i 63/07).

III. Utvrđivanje činjenica

Nakon analize dostavljene dokumentacije utvrđeno je sljedeće:

III.1. Opis poduzetnika Petrokemija d.d.

Petrokemija d.d. tvornica gnojiva, upisana je u registar Trgovačkog suda u Zagrebu – stalna služba u Sisku pod matičnim brojem: 080004355, OIB: 24503685008. Sjedište poduzetnika je u Kutini, Aleja Vukovar 4. Sukladno članku 2. stavku 1. Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva, poduzetnik Petrokemija d.d. pripada kategoriji velikih poduzetnika.

U 1991. poduzetnik Petrokemija d.d. osnovana je kao dioničko društvo u potpunom vlasništvu poduzetnika INA, a 1996. poduzetnik INA je prodala svoj udio Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (dalje: DAB). DAB je 1997. prenio vlasništvo nad poduzetnikom Petrokemija d.d. Hrvatskom fondu za privatizaciju. Do svibnja 1999., na temelju Ugovora sklopljenog između poduzetnika INA i DAB-a, upravljanje poduzetnikom Petrokemija d.d. bilo je povjereno poduzetniku INA.

Temeljni kapital poduzetnika Petrokemija d.d. iznosi 902.101.590 kuna i podijeljen je na 3.341.117 dionica koje glase na ime, svaka u nominalnom iznosu od 270 kuna.

Udjel RH (Ministarstvo, Hrvatski fond za privatizaciju) u temeljnom kapitalu poduzetnika Petrokemija d.d. iznosi 49,44 posto, a udjel od 50,56 posto odnosi se na ostale pravne (banke, fondovi) i fizičke osobe.

Iz registra Trgovačkog suda u Sisku proizlazi kako je osnovna djelatnost poduzetnika Petrokemija d.d., proizvodnja i promet gnojiva i poboljšivača tla, proizvodnja hrane za životinje, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, proizvodnja ostalih proizvoda od gume te opskrba električnom energijom, plinom, parom i toplom vodom.

Grupu Petrokemija predstavljaju matično društvo Petrokemija d.d. i društva kćeri: Restoran Petrokemija d.o.o. Kutina, Petrokemija d.o.o. Novi Sad i Petrokemija d.o.o. Novo Mesto.

Na dan 31. ožujka 2011. Petrokemija d.d. imala je 2.346 zaposlenih radnika.

Osnovni financijski pokazatelji dani su u Tablici 1.

Tablica 1: Financijski pokazatelji poduzetnika Petrokemija d.d., u 000 kuna:

Opis	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupni prihodi	2.170.539	2.951.365	1.962.521	2.290.627
Ukupni rashodi	2.092.267	2.895.008	2.230.155	2.426.728
Dobit/(gubitak)	78.272	56.357	-267.635	-136.106
Dugotrajna imovina	949.047	922.657	876.035	823.440
Kratkotrajna imovina + pl. trošk. bud. razd.	577.220	914.450	645.056	710.620
Kapital i rezerve	1.004.667	1.061.025	793.390	657.284
Dugoročne obveze	30.000		0	76.754
Kratkoročne obveze + odg. Plač. trošk.	491.600	776.082	727.701	800.022

Izvor: poduzetnik Petrokemija d.d.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

U Tablici 1. je prikazano kako u 2009. i 2010. zbog pada domaće prodaje, uz istovremeno povećanje cijena sirovina, što se najviše odnosi na cijenu plina, poduzetnik ostvaruje gubitak, što je za posljedicu imalo smanjenje vlastitog kapitala koji je u 2010. u odnosu na 2008. manji za 38 posto. Dugotrajna imovina u promatranim razdobljima prikazuje kontinuirani trend smanjenja što znači da nije bilo značajnijih ulaganja. Zbog smanjene likvidnosti poduzetnik se dodatno kratkoročno zaduživao, tako da su mu kratkoročne obveze u 2010. u odnosu na 2007. više za 62,7 posto, što u narednim godinama može izazvati teškoće u urednom podmirivanju obveza.

Ukupan izvoz Petrokemije d.d. u 2008. iznosio je 205.072.000 eura (1.480.620.000 kuna) od čega je izvoz u Europsku uniju iznosio 63 posto odnosno 128.590.000 eura (920.420.000 kuna).

Ukupan izvoz Petrokemije d.d. u 2009. iznosio je 112.756.000 eura (827.629.000 kuna) od čega je izvoz u Europsku uniju iznosio 61 posto odnosno 69.042.000 eura (506.768.000 kuna).

Iz navedenih podataka proizlazi da je u 2009. u odnosu na 2008. ukupan izvoz smanjen za 45 posto odnosno izvoz u Europsku uniju je smanjen za 46 posto.

Što se tiče izvoza u 2010., Agencija nema analitičkih podataka po pojedinim državama, međutim, postoji podatak da su ukupni prihodi od prodaje u inozemstvu iznosili 1.389.131 kuna (190.553.000 eura).

III.2. Tržište plina u RH

U RH tržište plina je uređeno Zakonom o tržištu plina, Zakonom o energiji i Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti.

Zakon o tržištu plina, između ostalog, razlikuje dvije vrste kupaca plina, odnosno povlaštene i tarifne kupce.

Zakonom o tržištu plina («Narodne novine», broj: 68/01) u članku 12. stavku 1. alineji 3. određeno je da je položaj povlaštenog kupca stekao kupac koji kupuje plin samo za

vlastite potrebe i čija je godišnja potrošnja veća od 100 milijuna m³. S obzirom da Petrokemija d.d. od 2002. troši više od 100 milijuna m³ plina, spada u kategoriju povlaštenih kupaca. Istim zakonom definirano je da povlašteni kupac samostalno ugovara cijenu plina s opskrbljivačem, a obavezan je sukladno tarifnom sustavu plaćati naknadu za korištenje mreže.

Osim povlaštenih kupaca postoje i tarifni kupci koji nemaju mogućnost samostalnog ugovaranja cijene nego im se cijena određuje sukladno tarifnom sustavu.

Donošenjem novog Zakona o tržištu plina iz 2007. predviđena je liberalizacija tržišta plina na način da se tržište otvara postupno, odnosno status povlaštenoga kupca od 1. kolovoza 2007. stekli su kupci koji ne pripadaju kategoriji kućanstvo, a od 1. kolovoza 2008. status povlaštenoga kupca su stekli i sva kućanstva (tarifni kupci).

Povlašteni kupci svoju cijenu plina pregovaraju s opskrbljivačem plina te tako utvrđenu cijenu potvrđuju sklapanjem Ugovora o opskrbi plinom između INE i Petrokemije d.d. Poduzetnik Petrokemija d.d. je status povlaštenog kupca stekao još 1. siječnja 2002. temeljem spomenutog Zakona o tržištu plina iz 2001.

Cijena za transport plina određena je Tarifnim sustavom za transport prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki, a sama cijena transporta plina određena je po godinama za 2008., 2009. i 2010.:

- 1) Odluka o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2008. godinu ("Narodne novine", broj: 14/08)
- 2) Odluka o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009. godinu («Narodne novine», broj: 154/08)
- 3) Odluka o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009. godinu («Narodne novine», broj: 103/09)

Tarifnim sustavom određene su tri tarifne stavke koje se odnose na transport plina u mjesecima vršnog, srednjeg i osnovnog opterećenja, a visinu tarifnih stavki određuje Vlada RH i ona je jednaka za sve korisnike transportnog sustava. Sama cijena transporta plina utvrđuje se prema prethodno zakupljenom i stvarnom korištenju kapaciteta transportnog sustava pojedinog korisnika u godini. Ukupna prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2008. za sve korisnike transportnog sustava iznosila je 0,168 kn/m³, što je 30,2 posto više u odnosu na ukupnu prosječnu cijenu transporta prirodnog plina u 2007. Prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2009. za 27 krajnjih kupaca izravno priključenih na transportni sustav iznosila je 0,180 kn/m³.

S obzirom da je poduzetnik Petrokemija d.d. kupac na transportnom sustavu, cijena plina koju plaća sastoji se od nabavne cijene za plin s uključenom cijenom za skladištenje plina i cijenom za transport plina.

Budući da je INA jedini dobavljač prirodnog plina u RH, taj je poduzetnik samim time i jedini opskrbljivač povlaštenih kupaca iz kategorije industrijskih potrošača.

INA je u 2008. snabdijevala 37 distributivnih potrošača i 27 industrijskih potrošača, odnosno povlaštenih kupaca koji se nalaze u režimu transportnog sustava.

Ukupna nabavljena količina prirodnog plina koja predstavlja zbroj ukupne domaće proizvodnje i ukupnog uvoza prirodnog plina u RH, u 2009. iznosila je 2.945 milijuna m³.

Prirodni plin za domaće tržište INA je osiguravala većim dijelom (64,5 posto) iz domaće proizvodnje koja je iznosila 1.901 mil. m³.

Uvoz prirodnog plina ostvaren je iz Ruske Federacije (1.000 mil. m³), Italije (12,6 mil. m³), Slovenije (5,1 mil. m³), Njemačke (9,6 mil. m³), Francuske (4,3 mil. m³) i Švicarske (12,6 mil. m³).

Slična struktura nabave prirodnog plina bila je i u 2008. kada je uvoz prirodnog plina iznosio 39 posto, a proizvodnja plina iz domaćih izvora 61 posto.

III.3. Utvrđivanje razdoblja dodjele moguće državne potpore

U postupku je utvrđeno kako je INA jedini dobavljač prirodnog plina Petrokemiji d.d.

Prilikom razmatranja je li u cijeni plina, koju je u razdoblju od 2008. do 2010. plaćala Petrokemija d.d., sadržana državna potpora, Agencija je uzela u obzir činjenicu da je od Glavne skupštine INE, održane 10. lipnja 2009., poduzetnik MOL stekao prevladavajući utjecaj nad INOM, a to se između ostalog odnosi i na kontrolu nad financijama kao najvažnijim dijelom njenog poslovanja. U konkretnom slučaju došlo je do promjene u kontroli, budući da se dotadašnja kontrola RH promijenila u samostalnu kontrolu MOL-a nad INOM, a što je i utvrđeno rješenjem Agencije od 9. lipnja 2009. u predmetu ocjene dopuštenosti koncentracije poduzetnika MOL i poduzetnika INA.

Pravni temelj gore navedene koncentracije je Prva izmjena i dopuna Ugovora o međusobnim odnosima dioničara, sklopljen 30. siječnja 2009. između MOL-a i RH i Ugovor o međusobnim odnosima dioničara koji se odnosi na INU, s Dodacima 1 do 6., te prilogima, i to: Prilog 1. DIO A – Jamstva strateškog ulagatelja, Prilog 2. DIO A – Statut, Prilog 2. DIO B – Poslovnik o radu Nadzornog odbora INE, te Prilog 2. DIO C – Poslovnik o radu Uprave, sklopljen 17. srpnja 2003. i čine pravnu cjelinu.

Sukladno spomenutoj Prvoj izmjeni i dopuni Ugovora o međusobnim odnosima dioničara između MOL-a i RH, poslove INE kontrolira MOL, te se u slučaju određivanja cijene proizvoda koje INA isporučuje svojim kupcima, pa tako i Petrokemiji d.d., radi o ugovornim odnosima između poduzetnika. Drugim riječima, ne radi se o stvarnim i potencijalnim rashodima ili umanjnim prihodima države iz članka 3. ZDP-a, odnosno o državnim sredstvima.

Naime, sukladno članku 3. stavku 1. ZDP-a, državne potpore su svi stvarni i potencijalni rashodi ili umanjni prihodi države dodijeljeni od davatelja državne potpore koji narušavaju ili bi mogli narušiti tržišno natjecanje davanjem prednosti na tržištu korisniku državne potpore, bez obzira na oblik državne potpore, u mjeri u kojoj to može utjecati na ispunjenje međunarodno preuzetih obveza RH iz članka 1. ZDP-a.

III.4. Cijena plina za poduzetnika Petrokemija d.d.

Plin je osnovna sirovina za proizvodnju mineralnih gnojiva. Petrokemiji d.d. prirodni plin je najvažniji čimbenik u strukturi cijene koštanja proizvodnje dušičnih mineralnih gnojiva Urea i KAN.

Potrošnja plina ima sezonski karakter i nekoliko je puta veća zimi nego ljeti. RH nema dovoljno kapaciteta za skladištenje plina, a u promatranom razdoblju, 2008.–2010., nije bilo ni dovoljno raspoloživih kapaciteta u transportnom sustavu za potrošnju kućanstava i gospodarstva u slučaju velikih hladnoća i povećane potrebe za plinom tijekom zimskih mjeseci. Kako bi se osigurala kontinuirana opskrba kućanstava u zimskom razdoblju, Petrokemija d.d. je redovito prekidala svoju proizvodnju u zimskim mjesecima, uglavnom u siječnju, što je utjecalo na poduzetnikovu cijenu plina, a isto tako imalo negativne posljedice na proizvodnju, jer je to razdoblje kada bi proizvodnja trebala biti najveća zbog isporuke gnojiva za proljetnu sjetvu. Budući da Petrokemija d.d. ima ulogu kontinuiranog potrošača i stabilizatora plinskog sustava u RH, potrebno je cjelovito sagledati ekonomsku relaciju i međuzavisnost cijena plina i doprinosa koji Petrokemija d.d. daje uravnoteženju plinskog sustava RH.

Upravo ovisnost Petrokemije d.d. o opskrbi plinom uvjetovanom nedovoljnim skladišnim kapacitetom u RH dovodi ovog poduzetnika u nepovoljniji položaj na tržištu u odnosu na konkurenciju. Naime, nesigurnost i neizvjesnost u pogledu opskrbe plinom u zimskom razdoblju, kada konkurencija Petrokemije d.d. realizira najpovoljnije prodajne cijene umjetnih gnojiva za proljetnu sjetvu, čini Petrokemiju d.d. manje konkurentnom na europskom tržištu. S druge strane, Petrokemija d.d. veći dio svoje proizvodnje ostvaruje u vrijeme smanjene potrošnje plina od strane tarifnih kupaca, a u to vrijeme potražnja za umjetnim gnojivima na tržištu je smanjena.

U naporima da se stvori održivo tržište plina u RH, postupno se stvaraju sigurniji uvjeti opskrbe, u kojima Petrokemija d.d. postupno gubi ulogu stabilizatora plinskog sustava RH i virtualnog skladišta u RH, koje je dopunjavalo nedostatne skladišne kapacitete plinskog sustava RH.

Nadalje, sukladno Uredbi o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, prioritet o opskrbi plinom u slučaju kriznog stanja koje je definirano kao poremećaj u opskrbi prirodnim plinom radi neočekivanog ili neprekidnog manjka prirodnog plina na tržištu RH (članak 2.) dan je opskrbi zaštićenih kupaca, dok je Petrokemija d.d. svrstana u grupu poduzetnika kojima se opskrba smanjuje ovisno o težini (stupnju) problema u opskrbi.

Prema podacima Ministarstva i poduzetnika, Petrokemija d.d., sukladno dugoročnom ugovoru o prodaji prirodnog plina broj UG-50000224-00001/08, zaključenom između INE i Petrokemije d.d., za razdoblje od 2008. do 2010. imala je sljedeće cijene plina:

Tablica 2. : Cijena plina poduzetnika Petrokemija d.d.

OPIS	Cijena bez transporta		Trošak transporta	Cijena uvećana za troškove transporta	
	kn/Sm ³	kn/mmBtu		kn/Sm ³	kn/mmBtu
2008.g.					
1. tromjesečje	***	***	***	***	***
2. tromjesečje	***	***	***	***	***
3. tromjesečje	***	***	***	***	***
4. tromjesečje	***	***	***	***	***
Prosjek	1,19	37,45	0,1346	1,32	41,70
2009.g.					
1. tromjesečje	***	***	***	***	***
2. tromjesečje	***	***	***	***	***
3. tromjesečje	***	***	***	***	***
4. tromjesečje	***	***	***	***	***
Prosjek	1,37	43,21	0,1642	1,53	48,40
2010.g.					
1. tromjesečje	***	***	***	***	***
2. tromjesečje	***	***	***	***	***
3. tromjesečje	***	***	***	***	***
4. tromjesečje	***	***	***	***	***
Prosjek	1,50	47,48	0,1457	1,65	52,08

Izvor: Petrokemija d.d.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Dakle, razvidno je kako cijena prirodnog plina neprekidno bilježi rast te je u 2009. za 15 posto viša (bez troškova transporta) u odnosu na 2008., a u 2010. za 9,5 posto nego u 2009.

Agencija je temeljem podataka dostavljenih od Ministarstva i poduzetnika utvrdila da je Petrokemija d.d. plaćala prosječnu cijenu plina u 2008. od 1,32 kn/m³, odnosno USD 8,46/MMBtu¹, što iznosi 41,70 kn/MMBtu. Iz toga proizlazi kako je poduzetnik jedino u prva dva tromjesečja plaćao cijenu plina nešto nižu od 41,70 kn / MMBtu (*** kuna odnosno *** kn / MMBtu). U narednim godinama cijena plina kontinuirano raste, tako da u 2009. je prosjek 48,40 kn/MMBtu, a u 2010. prosjek iznosi 52,08 kn / MMBtu. Dakle, Petrokemija d.d. je plaćala plin u 2008. po cijeni koja je znatno viša od one koju u svom dopisu navodi Udruga (USD 5,39/MMBtu).

Kao što je već navedeno, na cijenu plina u RH utječe i struktura nabave plina budući da se oko dvije trećine isporučenog plina koristi iz domaćih izvora, koji je jeftiniji od uvoznog. To, naravno utječe i na konačnu cijenu za plina krajnje kupce.

Na nabavnu cijenu plina dodaje se i trošak transporta plina, koji se obračunava na godišnjoj razini, a tijekom godine troškovi transporta obračunavaju se kao akontacija sukladno tarifnom sustavu.

Iz podataka koje je dostavila HERA za 2009. ne proizlazi da je Petrokemija d.d. nabavljala plin po cijenama nižim od navedenih u Tablici 2.

¹ Srednji tečaj US dolara Hrvatske narodne banke po godinama je iznosio: za 2008. iznosio je 4,93 kn/\$, za 2009. iznosio je 5,28 kn/\$ i za 2010. iznosio je 5,50 kn/\$.

Tablica 3.: Prosječna prodajna cijena plina bez PDV-a, ne uključujući cijenu transporta i distribucije plina (kn/m³)

	2009.			
	1.1.-31.3.	1.4.-30.6.	1.7.-30.9.	1.10.-31.12.
Opskrbljivači plinom (krajnjih kupaca na distribucijskom sustavu)*	1,346	1,353	1,356	1,347
Krajnji kupci izravno priključeni na transportni sustav**	1,946	1,653	1,115	1,006
<i>Prosječno po razdobljima</i>	1,528	1,556	1,163	1,174
<i>Prosječno godišnje</i>	1,346			

Izvor: Hrvatska energetska regulatorna agencija

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

* Ponderirano po prodanim količinama za svakog pojedinog opskrbljivača plinom, isključujući količine za kućanstva

** Ponderirano po prodanim količinama za svakog pojedinog krajnjeg kupca

Također, navedeno je da je nabavna cijena plina iz domaće proizvodnje u RH, bez poreza na dodanu vrijednost (kn/m³), u 2010. iznosila prosječno 1,61 kn/m³.

Od operatora transportnog sustava Plinacro d.o.o. dostavljeni su podaci o prosječnoj cijeni transporta plina za 2008. i 2009. za krajnje kupce izravno priključene na transportni sustav koja se kretala od 0,15 do 0,18 kn/Sm³.

Cijena prirodnog plina za Petrokemiju d.d. u 2011. prema navodima samog poduzetnika planira se u sljedećim iznosima:

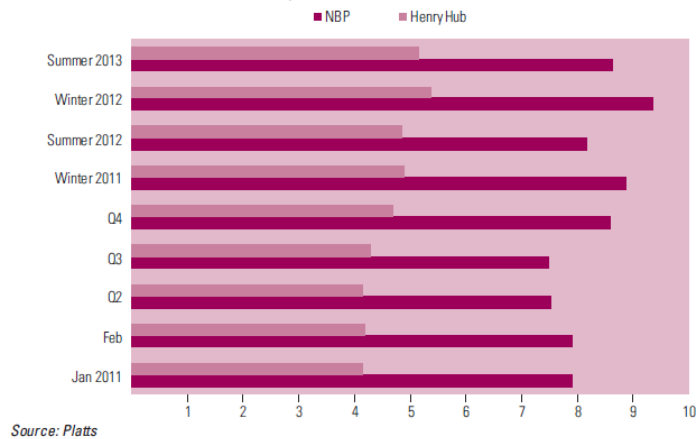
- 1. tromjesečje 345 USD/1.000 Sm³ (10,9 USD/MMBtu) bez troškova transporta.
  - o cijena preračunata u HRK u siječnju 2011. je 1,93 kn/Sm³ (bez troškova transporta),
  - o cijena preračunata u HRK u veljači 2011. je 1,91 kn/Sm³ (bez troškova transporta).
- 2. tromjesečje (plan) 360 USD/1000 Sm³ (11,4 USD/MMBtu) bez troškova transporta.
- 3. i 4. tromjesečje (plan) 380-390 USD/1000 Sm³ (12-12,3 USD/MMBtu) bez troškova transporta.

Planirane cijene plina za 3. i 4. tromjesečje 2011. su okvirne i temelje se na ostvarenim cijenama lož ulja u siječnju i veljači 2011., dok je plan za 2. tromjesečje vrlo izvjestan. Cijena preračunata u HRK ovisit će o kretanju tečaja USD po mjesecima.

Za usporedbu, na Slici 1. prikazana je cijena plina na tržištu Ujedinjenog Kraljevstva.

Slika 1 : Cijena plina na tržištu Ujedinjenog Kraljevstva

2. Gas forwards for UK NBP vs Henry Hub, October 20, in \$/MMBtu.

Izvor:

<http://www.platts.com/IM.Platts.Content%5Caboutplatts%5Cmediacenter%5Cgaspricesgeainsight.pdf>

Kao što je vidljivo, cijena plina predviđena na tržištu Ujedinjenog kraljevstva u siječnju 2011. je nešto ispod 8 USD/MMBtu, a cijena koju plaća Petrokemija d.d. biti će približno 10,9 USD/MMBtu, bez troškova transporta.

IV. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Vijeće je temeljem utvrđenog činjeničnog stanja u ovoj upravnoj stvari, na 91. sjednici, održanoj 1. prosinca 2011., utvrdilo da se u predmetnom slučaju ne radi o potpori koja se u smislu članka 3. stavka 1. ZDP-a smatra državnom potporom.

Vijeće svoju odluku obrazlaže na sljedeći način:

Vijeće je zaključilo da nema dokaza iz kojih bi se moglo zaključiti kako je u cijeni plina, koju je u razdoblju od 2008. do 2010 plaćala Petrokemija d.d., sadržana državna potpora.

Naime, temeljem činjenica utvrđenih u točki III.4. obrazloženja ovog rješenja, Vijeće je utvrdilo da je Petrokemija d.d. plaćala prosječnu cijenu plina u 2008. u iznosu od 1,32 kn/m³, odnosno USD 8,46 /MMBtu. Iz utvrđenih činjenica proizlazi da je poduzetnik samo u prva dva tromjesečja plaćao cijenu plina nešto nižu od 41,70 kn/MMBtu (***) odnosno *** kn/MMBtu) što nije niti približno popustu od 38 posto kako navodi Udruga, a u narednim godinama cijena plina je kontinuirano rasla i u 2009. iznosila je u prosjeku 48,40 kn/MMBtu, a u 2010. iznosila je 52,08 kn/MMBtu. U RH se oko dvije trećine isporučenog plina koristi iz domaćih izvora, koji je jeftiniji od uvoznog i samim time utječe na formiranje cijene.

Također, prilikom ocjene o tome da li je Petrokemija d.d. nabavljala prirodni plin za proizvodnju po nižoj cijeni od tržišne, Vijeće je uzelo u obzir da se INA, kao jedini

dobavljač plina za Petrokemiju d.d. od lipnja 2009. ne smatra poduzetnikom pod kontrolom RH, što proizlazi iz Prve izmjene i dopune Ugovora o međusobnim odnosima dioničara sklopljenog 30. siječnja 2009. između MOL-a i RH. Na taj način Ugovor o opskrbi plinom između INE i Petrokemije d.d. može se u cijelosti smatrati komercijalnim ugovorom, što dodatno upućuje na činjenicu da u cijeni plina za Petrokemiju d.d. nije sadržana državna potpora.

U konkretnom slučaju, s obzirom da se inicijativa (predstavka) Udruge odnosi na eventualno postojanje državne potpore, sadržane u razlici između tržišne cijene plina i cijene plina koju je u razdoblju od 2008. do 2010. plaćao poduzetnik Petrokemija d.d., postupak je pokrenut temeljem članka 14. stavka 2. ZDP-a koji propisuje da Agencija može donijeti naknadno odobrenje dodijeljene državne potpore ako utvrdi da je predmetna državna potpora sukladna propisima o državnim potporama. Međutim, tijekom postupka, kako je to navedeno u točki III.4. obrazloženja ovog rješenja, utvrđeno je kako cijene plina, sukladno naprijed navedenom, u sebi ne sadrže državnu potporu iz članka 3. stavka 1. ZDP-a.

Članak 46. stavak 5. ZUP-a propisuje da, kada se tijekom postupka utvrdi da više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka, isti se rješenjem obustavlja.

Stoga je, primjenom članka 7. ZDP-a i članka 46. stavka 5. ZUP-a, Agencija na temelju odluke Vijeća odlučila kao u izreci ovog rješenja.

Upravni postupak je u konkretnom slučaju okončan primjenom ZUP-a, temeljem članka 7. ZDP-a budući je člankom 13. stavkom 4. ZDP-a propisano da, ukoliko se utvrdi da se prijedlog akta kojim se namjerava dodijeliti potpora ne odnosi na potporu koja se u smislu ZDP-a smatra državnom potporom, Agencija donosi rješenje kojim se to utvrđuje. Međutim, u konkretnom slučaju cijena plina, uređena Ugovorom o opskrbi plinom između INE i Petrokemije d.d., osim što ne sadrži državnu potporu iz članka 3. stavka 1. ZDP-a, u međuvremenu je naplaćena. Stoga nije moguće primijeniti članak 13. stavak 4. ZDP-a koji se odnosi na prijedloge akata, a ne na već provedene akte, te je rješenje, kao što je to navedeno, doneseno temeljem ZUP-a.

Uputa o pravnom lijeku

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku. Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom RH u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovog rješenja.

Predsjednica Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Dostaviti:

1. Ministarstvo gospodarstva, Kabinet ministra, Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
2. Petrokemija d.d., n/r g. Predsjednika Uprave, Aleja Vukovar 4, 44320 Kutina
3. Vlada Republike Hrvatske, Ured za zakonodavstvo
4. Pismohrana (ovdje)

Napomena:

Budući da podaci označeni *** predstavljaju službenu tajnu u smislu članka 19. ZDP-a, isti su izuzeti od objavljivanja te su izostavljeni iz teksta.